

EESTI
HOIURAAMATUKOGU

**EESTI HOIURAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE
2012. AASTAL**

MÄRTS 2013

SISUKORD

EESTI HOIURAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2012. AASTAL

EESSÕNA	3
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE.....	5
1.1 STRUKTUUR	5
1.2 NÕUKOGU	6
1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST	7
1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.....	10
1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE.....	10
1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA	11
2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS.....	11
3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE.....	12
4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE	14
5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	16
6 TEGEVUSKAVA 2013. AASTAKS.....	18

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2012. AASTAL

EESSÕNA	19
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	20
1.1. STRUKTUUR.....	20
1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST.....	21
1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.....	23
2 KOGUD	26
3 LUGEJATEENINDUS.....	27
4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE	29
5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE	29
6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE	30
7 VEEBIRAAMATUKOGU	30
8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	30
9 TEGEVUSKAVA 2013. AASTAKS.....	31

EESSÕNA

Kultuuriministri 1.juuni 2010.a. määrusega nr 3 kehtestatud põhimääruse järgi on Eesti Hoiuraamatukogu põhiülesanded järgmised:

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast võõrkeelset kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt trükiseid ning vahendada neid raamatukogudele ja teistele mäluasutustele oma kogude täiendamiseks või hävinud väljaannete asendamiseks;
- valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

Eesti Hoiuraamatukogu aasta suurimaks saavutuseks on heliteavikute allalaadimist ja voogedastusena kuulamist võimaldava Veebiraamatukogu kättesaadavaks tegemine lugejatele 2012. a. aprillis. Veebiraamatukogu on Eesti Pimedate Raamatukogu ja Iceit Teenused OÜ koostöös loodud veebikeskkond, mis võimaldab alla laadida ja voogedastusena kuulata heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju. Praeguseks sisaldab raamatukogu üle 2100 raamatu ja seda kasutab 150 lugejat. Veebiraamatukogu loomist rahastas Kultuuriministeerium.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu 90. aastapäeva juubelikonverentsil 28. veebruaril 2013.a. Rahvusraamatukogus tunnustati Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu loomise eest „Aasta tegu erialaraamatukogus“ auhinnaga.

Veebiraamatukogu loomist tunnustas kõrgelt ka Eesti Pimedate Liit, valides selle „Aasta teoks 2012“. Põhja-Eesti Pimedate Ühing andis 15.oktoobril Eesti Pimedate Raamatukogule tänukirja pikaajalise ja tõhusa koostöö eest nägemispuudega inimeste heaks.

Esmakordselt korraldas Eesti Hoiuraamatukogu koostöös teiste organisatsioonidega suurt rahvusvahelist konverentsi Tallinnas ja sai sellega väga edukalt hakkama. Veebiraamatukogu loomise kõrval on see Eesti Hoiuraamatukogu teiseks tähelepanuväärseks saavutuseks 2012.a.

8.-9. augustil 2012 toimus Tallinnas Nordic Hotel Forumis rahvusvaheline konverents „Let's Read! Reading and Print Disabilities in Young People“. Konverentsi korraldajateks olid Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsioon (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section), Eesti Lugemisühing ning Eesti Hoiuraamatukogu.

Konverents „Let's Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ keskendus düsleksia olemusele, lugemiskustega ja nägemispuudega noortele ning nendele suunatud raamatukoguteenustele. Ettekannete põhitähelepanu oli suunatud tegevustele, mis aitavad kirjandust erivajadustega noortele kättesaadavamaks muuta ning erinevate maade kogemustele selliste teenuste edendamisel.

Konverentsil osales kokku 62 inimest 18 erinevalt maalt. Ettekannetega esinesid spetsialistid Belgiast, Islandilt, Jaapanist, Iraanist, Suurbritanniast, Taanist, Hollandist, Norrast, Rootsist, Soomest ja Eestist.

Konverentsil osalesid ka mitmete firmade esindajad (Shinano Kenshi Europe, Pyxima, Dedicon, HumanWare Ltd., ClearVision Children's Braille Library), kes demonstreerisid kaasaegseid tehnilisi lahendusi ja seadmeid, mis hõlbustavad lugemiskustega inimestel lugeda ja õppida. Tallinna Ülikooli Tööõpetuse osakond oli välja pannud üliõpilaste poolt valmistatud puuteraamatud, mis on annetatud Eesti Pimedate Raamatukogule.

Konverentsi edukas korraldamine said teoks tänu Kultuuriministeeriumi, Library Foundation for the Visually Impaired in Finland, Pyxima ja Shinano Kenshi Europe firmade toetusele.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing tunnustas oma aastakonverentsil 28. veebruaril 2013. a. IFLA eelkonverentsi „Let's Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ korraldamise eest Eesti Hoiuraamatukogu direktorit Vaiko Sepperit.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tunnustuse pävis aastakonverentsil ka IFLA 2012 Soome rahvusliku orgkomitee juurde loodud Rahvusvahelise Nõukoja liikme Kalju Tammaru töö, mille tulemusel sai võimalikuks laiendada IFLA üritusi üle Soome piiride Eestisse.

Suurim muudatus raamatukogus oli Riigi Kinnisvara AS-ga korrashoiuteenuse lepingu sõlmimine, mis jõustus 1. jaanuarist 2012. a. ja mille tulemusel kogu maja hooldamine läks üle Riigi Kinnisvara AS-le. 1. detsembril 2012. a. jõustus Eesti Hoiuraamatukogu ja RKASi vahel üürileping, mille kohaselt raamatukogu on RKASi üürnik.

Seisuga 31.12.2012. a. oli hoiukogus 521 935 trükist. Aasta jooksul täienes hoiukogu 5073 teaviku võrra. E-kataloogi ESTER sisestati 2012. a. jooksul 4224 kirjet (1414 biblio- ja 2810 eksemplarikirjet). Liigitati ja märksõnastati 2651 trükist.

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2012 766 096 trükist. Kogu täienes 2012. aasta jooksul 253 752 arvestusüksuse võrra. Teistele raamatukogudele jagati 82 559 trükist (2011. a. 84 860 trükist). Kõige enam said vahetuskogust oma kogudele täiendust kooliraamatukogud (27 870 eks.), seejärel rahva- ja erialaraamatukogud (19 185 eks.).

Eesti Hoiuraamatukogu töötajad on jätkuvalt aktiivselt osalenud erialaste organisatsioonide töös ja täiendanud end mitmetel koolitustel.

Kõrge tunnustuse pävis Eesti Hoiuraamatukogu direktor Vaiko Sepper, kellele Vabariigi President andis 1. veebruaril 2012. a. Valgetähe V klassi ordeni.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1 STRUKTUUR

9. jaanuaril 2012.a. kinnitatud struktuur on järgmine:

I	Administratsioon	
1.	Direktor	1
2.	Peavarahoidja	1
3.	Raamatupidaja	0,5
4.	Kantselei juhataja	1
5.	Juhiabi	1
6.	Autojuht-haldustöötaja	0,5
		5
II	Hoiuosakond	
7.	Osakonnajuhataja	1
8.	Süsteemihaldur	1
9.	Vanemraamatukoguhoidja	1,5
		3,5
III	Vahetusosakond	
10.	Osakonnajuhataja	1
11.	Vanemraamatukoguhoidja	2,5
		3,5
	Eesti Pimedate Raamatukogu osakond	
12.	Osakonnajuhataja	1
13.	Infotöötaja	3
14.	Teabejuht	0,5
15.	Helindaja	1
16.	Paljundusoperaator	1
17.	Punktkirja-toimetaja	1
18.	Tekstitöötaja	2
		9,5
	K O K K U	21,5

Eesti Hoiuraamatukogu töötajatest on 15 kõrgharidusega, sealhulgas raamatukogundusliku kõrgharidusega 11.

2012.a. viidi Eesti Hoiuraamatukogu struktuuris ja koosseisus läbi mitmed muudatused. Seoses hoiuosakonna töömahu vähenemisega viidi hoiuosakonna vanemraamatukoguhoidja ametikohal töötanud Silva Paluvits üle Eesti Pimedate Raamatukogu osakonna infotöötaja ametikohale. Hoiuosakonna vanemraamatukoguhoidja Külli Gailit jätkab hoiuosakonnas töötamist 0,5 koormusega ja 0,5 koormusega töötab vahetusosakonna vanemraamatukoguhoidjana. Seoses Riigi Kinnisvara AS-le üleminekuga muudeti haldusjuhi

ametikoht 0,5 koormusega autojuht-haldustöötaja ametikohaks. Eesti Pimedate Raamatukogu osakonna helioperaatori ametikoht muudeti paljundusoperaatori ametikohaks ja tekstitöötleva-arvutispetsialisti ametikoht tekstitöötleva ametikohaks.

1.2 NÕUKOGU

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärusele nõustab raamatukogu tegevust põhimõttelistes küsimustes nõukogu.

Kultuuriministri 29.03.2012. a. käskkirjaga nr 97 „Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu kinnitamine” põhjal nõustas raamatukogu tegevust nõukogu järgmises koosseisus:

Rutt Enok	Harju Maakonnaraamatukogu
Anu Iho	Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
Kristina Pai	Tartu Ülikooli Raamatukogu
Hilja Rikmann	Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
Meeli Veskus	Eesti Kultuuriministeerium
Kaie Holm	Tallinna Keskraamatukogu
Kaire Lass	Eesti Rahvusraamatukogu

Nõukogu koosolekust 17.04.2012. a. võttis osa nõukogu koosseisu viis liiget, puudusid Kristina Pai ja Kaie Holm. Istungile olid kutsutud Eesti Hoiuraamatukogust Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand.

Vaiko Sepper andis ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest 2011.aastal.

Nõukogu otsustas võtta teadmiseks Eesti Hoiuraamatukogu direktori ettekande raamatukogu tegevusest 2011.a.

Nõukogu istungist 12.12.2012.a. võttis osa nõukogu koosseisu kuus liiget, puudus Anu Iho. Eesti Hoiuraamatukogust olid istungile kutsutud Vaiko Sepper, Maimu Heintalu, Eve Lipand.

Vaiko Sepper andis ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest 2012.a.

Päevakorra teise punktina arutati autoreferaatide ja ajalehtede säilitamist hoiukogus.

EHR tõstis päevakorra ruumide, eelkõige hoidlate küsimuse, kus säilitatakse võõrkeelseid ajalehti, mille kasutus on väga väike. Samal ajal on Kultuuriministeeriumi halduses olevatel muuseumidel suur ruumipuudus ja ministeerium on huvi tundnud Eesti Hoiuraamatukogu hoidlate kasutamise vastu. Eesti Hoiuraamatukogu pidas otstarbekaks, et koostöös raamatukogudega, kes võõrkeelseid ajalehti on Eesti Hoiuraamatukogule üle andnud,

vaadatakse uuesti üle säilitatavate võõrkeelsete ajalehtede nimekiri ning uute otsuste järel kantakse osa ajalehti maha. Lähimaks eemärgiks on ühe ajalehti sisaldava hoidla pinna vabastamine, mida on võimalik pakkuda kasutuseks mõnele muuseumile.

Hoiukogusse kuuluvad Eesti Rahvusraamatukogult ja endiselt Eesti Meditsiiniraamatukogult saadud autoreferaadid (430000 eks). Leitavad on need ainult Eesti Hoiuraamatukogus oleva kaartkataloogi kaudu, mistõttu ei ole nad praktiliselt mingisugust kasutamist leidnud.

Eesti Hoiuraamatukogu tegi ettepaneku vaadata autoreferaatide kogu läbi, teha sisuline valik, säilitamisele kuuluvad trükised kataloogida e-kataloogis ESTER ning ülejäänud kustutada.

Nõukogu otsustas:

1. Läbi vaadata autoreferaatide kogu, alalisele säilitamisele kuuluvad autoreferaadid kataloogida e-kataloogis ESTER, ülejäänud kustutada;
2. Jätkata võõrkeelsete ajalehtede säilitamise arutamist ERÜ kogude toimkonna liikmetega eposti teel, jõuda kõiki osapooli rahuldava tulemuseni ning alustada 2013.a alguses ajalehtede mahakandmisega.

1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Peavarahoidja Kalju Tammaru osales Eesti Rahvusraamatukogu poolt kokku kutsutud autoriõiguse töögrupi töös, et valmistada ette raamatukogude ettepanekud uut autoriõiguse seadust ettevalmistavale Justiitsministeeriumi töörühmale.

Kalju Tammaru kuulub Kultuuriministeeriumi esindajana Haridus- ja teadusministeeriumi juures töötavasse Teadusraamatukogude nõukogusse, mis 2012.a. töötas valdavalt eposti teel.

Kalju Tammaru oli IFLA Helsingi orgkomitee rahvusvahelise nõukoja liige ja koordineeris IFLAga seonduvate ettevõtmiste korraldamist Eestis. Osales IFLA aastakoosolekul ja maailma raamatukogu- ja infokongressil ning tegutses ametliku vabatahtlikuna infopunktis.

Kalju Tammaru on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonna esimees, kuulub Eesti Kodu-uurimise Seltsi ja Eesti Terminoloogiaühingusse.

ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös osalevad Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand.

Hoiuosakonna töötajad on ELNET-i töörühmades esindatud järgmiselt:

haldurite kogu	- Sünne Kold
kataloogimise ja nime- normandmete töörühm	- Maimu Heintalu
liigitamise ja märksõnas- tamise töörühm	- Margit Margus

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialastel koolitustel ja üritustel:

Peavarahoidja Kalju Tammaru osales:

- 9. veebruaril Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu poolt kokkukutsutud koosolekul kultuuripoliitika põhisuundade projekti arutamiseks ja raamatukogundust puudutavate ettepanekute väljatöötamiseks.
- 15. veebruaril Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu ja ERÜ VII bibliograafiapäeval.
- 21. veebruaril J. Pitka raamatu esitlusel Meremuuseumis.
- 29. veebruaril ERÜ aastakoosolekul ja juhatas kõnekoosolekut „Kuhu lähed, raamatukogu?“
- 28. märtsil Eesti Kodu-uurimise Seltsi üldkogul.
- 24. aprillil Eesti Terminoloogiaühingu aastakoosolekul.
- 25. aprillil Kõitemärgiste näituse avamisel Rahvusraamatukogus, kus esines lühikese sõnavõtuga.
- 16. mail kirjastuse „Sinisukk“ juubelil.
- 15. juunil Kuressaare Ametikooli kunstilise kujundamise erialade lõputööde kaitsmise komisjonis välisliikmena.
- 19. juunil tutvustas Tallinna professor Jesus Laule, Tallinna Ülikooli külalisprofessorile, IFLA presidendikandidaadile.
- 27. juunil Ameerika suursaadiku vastuvõtul seoses Ameerika Düsleksiaühingu konverentsiga Tallinnas.
- 7.-9. augustil Nordic Hotel Forumis IFLA WLIC 2012 eelkonverentsil „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“.
- 11.-17. augustil IFLA konverentsil Helsingis.
- 17. septembril OCLC seminaril Rahvusraamatukogus.
- 3. oktoobril ERÜ kogude toimkonna seminaril „Raamatukogu tegu ja nägu“ Tartu Ülikooli Raamatukogus.
- 22. oktoobril juhatas V eriala- ja teadusraamatukogude päeva Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis.
- 26. oktoobril Lääne-Virumaa Keskraamatukogu 100. juubelil.
- 29. oktoobril Oskar Kallase päeval Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogus.
- 7. novembril Ameerika saatkonna korraldatud valimispäeva üritusel.
- 12. detsembril Eesti Muinsuskaitse Seltsi XXV juubelil Ajaloomuuseumis.

Juhiabi Ebe Jansons:

- 18. jaanuaril osales Tallinna Konverentsid koolitusel „Uus arhiiviseadus ja –eeskiri“.

Vahetusosakonna töötajad:

Eve Lipand:

- 3. oktoobril osales seminaril „Raamatukogu tegu ja nägu“ Tartu Ülikooli Raamatukogus.

Marianne Peek:

- 2. veebruaril osales Eesti Lugemisühingu korraldatud koolitusel „Kuidas õpetada last lugema ja tõsta tema lugemishuvi?“

Peep Pillak:

- 26.-28. juunil osales Tartus Baltic Heritage Networki, Eesti Kirjandusmuuseumi, Eesti Rahva Muuseumi ja Rahvusarhiivi korraldatud konverentsil „Varjatud varandused / Hidden Treasures“, kus esines ettekandega „Hoiuraamatukogu ja Välis-Eesti kultuuripärand. Ülo Ignatsi pärandi näitel.“ Ettekanne avaldatakse 2013. a. artiklina Baltherneti veebilehel.

Peep Pillak võttis aastaringselt osa:

- Riigisekretäri juures tegutseva Arhiivinõukogu tööst
- Ajalookultuuriajakirja „Tuna“ kolleegiumi tööst
- Eesti Muinsuskaitse Seltsi juhatuse tööst

Hoiuosakonna töötajad:

- 29. veebruaril Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekust „Kuhu lähed, raamatukogu“ võttis osa Külli Gailit.
- 6.-7. märtsil Otepääl mäluasutuste talveseminaril "Digitaalse kultuuripärandi kasutuskeskkond: mis mõtteis, mis tegemisel?" osales Sünne Kold.
- 14. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus toimunud emakeelepäevast "Keele pidev uuenemine on meie kõigi asi" võtsid osa Külli Gailit ja Margit Margus.
- 21. mail Eesti Rahvusraamatukogus kataloogijate päeval osales Külli Gailit.
- 28.-29. mail Võrumaal IUG-i suveseminarist võttis osa Sünne Kold.
- 13. septembril Kõue mõisas Imbi Paju raamatu "Soome lahe õed" esitlusel osales Külli Gailit.
- 8. novembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus toimunud trükiste korrastamise töökojast võttis osa Külli Gailit.
- Külli Gailit võttis osa raamatukogupäevade raames toimunud võistluses "Infootsing Internetist", kus ta jõudis finaali.

Vaiko Sepper:

- 29. veebruaril osales Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekul „Kuhu lähed, raamatukogu“
- 6.-7. märtsil osales mäluasutuste talveseminaril "Digitaalse kultuuripärandi kasutuskeskkond: mis mõtteis, mis tegemisel?" Otepääl.
- 27. juunil osales Ameerika suursaadiku vastuvõtul seoses Ameerika Düsleksiaühingu konverentsiga Tallinnas.
- 7.-9. augustil Nordic Hotel Forumis IFLA WLIC 2012 eelkonverentsil „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“.
- 10. augustil osales IFLA Library Services to People with Special Needs Satellite programmil „The Homeless and the Libraries – The Right to Information and Knowledge For All“.
- 3. oktoobril osales seminaril „Raamatukogu tegu ja nägu“ Tartu Ülikooli Raamatukogus.
- 7. novembril Ameerika saatkonna korraldatud valimispäeva üritusel.
- 20. novembril osales Sokos Hotel Viru Konverentsikeskuses puudega inimeste õiguste kaitse strateegia koostamise seminaril.
- 29. novembril Haapsalu Sotsiaalmajas Kuusealuse raamatu „Tegu ja tagajärg II“ esitlusel.
- 13.-14. detsembril külaskäigul Helsingis Celia Raamatukogus.

1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

25. jaanuaril külastasid Eesti Hoiuraamatukogu EKS Klubi liikmed. Külalistele tutvustati Eesti Pimedate Raamatukogu renoveeritud ruume ja raamatukogu tööd.

9. aprillil külastas Eesti Hoiuraamatukogu Rahvusraamatukogu kutseõppe koolitusrühm, kellele anti põhjalik ülevaade raamatukogu tööst.

8.-9. augustil 2012 toimus Tallinnas Nordic Hotel Forumis rahvusvaheline konverents „Let's Read! Reading and Print Disabilities in Young People“. Konverentsi korraldajateks olid Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsioon (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section), Eesti Lugemisühing ning Eesti Hoiuraamatukogu.

6. septembril esines Peep Pillak ettekandega „Raamat – relv külmas sõjas“ Arhitektuurimuuseumis toimunud rahvusvahelisel konverentsil „Külm sõda – kuum teema“. Seoses konverentsiga koostas Peep Pillak ka näituse „Raamat – relv külmas sõjas“, mis põhines Hoiuraamatukogu raamatutel. Välja oli pandud Läänes ilmunud sovioloogilisi ja kommunismivastaseid väljaandeid, Nõukogude Liidus trükitud ingliskeelseid propagandaväljaandeid, Nõukogude Eestis ilmunud juhtivate pagulastegelaste vastaseid „paljastusi“ ning pagulasväljaandeid, mis tutvustasid olukorda okupeeritud Eestis.

19.oktoobril tutvusid raamatukoguga Vanalinna hariduskollegiumi Püha Miikaeli kooli VIIe klassi õpilased.

12. detsembril tähistati Ajaloomuuseumis Eesti Muinsuskaitse Seltsi 25. aastapäeva, kus eksponeeriti Eesti Muinsuskaitse Seltsi poolt välja antud trükiseid, mille koostamisel osales Peep Pillak ja kus kasutati ka Hoiuraamatukogus leiduvaid trükiseid.

Peavarahoidja Kalju Tammaru ja Vaiko Sepper käisid tutvumas ja ühise tegevuse võimalusi arutamas Fenno-ugria Sihtasutuses ja Tallinna Loomaaias.

1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE

Eesti Hoiuraamatukogu infotehnoloogia kulud kokku 2012. a. olid 19 077 € (remondi- ja hooldusteenusele kulus 11059 €, infotehnoloogiline riistvarale ja tarvikutele 2708 €, info- ja kommunikatsioonitehnoloogilisele riist- ja tarkvarale – 1364 €, info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogilisele tarkvarale 1245 € ja info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogilisele arendustööle 371 €).

2012. a. eraldas Kultuuriministerium Eesti Hoiuraamatukogule "Kultuuriministeriumi haldusala infotehnoloogilised seadmed ja arvutustehnika" arengukava "Digitaalne kultuuripärand 2011-2016" toetusprogrammi raames infotehnoloogiatoetust Eesti Pimedate Raamatukogu heliraamatute digiteerimiseks ja restaureerimiseks 2330 €.

Kultuuriministeeriumi poolt eraldatud infotehnoloogiatoetusest soetati Eesti Pimedate Raamatukogu helindajale digiteerimisprotsessi paremaks korraldamiseks uus lauaarvuti kõigi tööks vajalike komponentidega.

Eesti Pimedate Raamatukogu ca 1000-st analoogsalvestusena salvestatud heliraamatust on käesolevaks ajaks digiteeritud ja restaureeritud ligi 500 nimetust. Tegemisel on praegu ca 50 heliraamatut. Digiteerimata on veel üle 400 nimetuse heliraamatuid.

Analoogkandjatel heliraamatuid digiteeritakse ja restaureeritakse Eesti Pimedate Raamatukogus, osaliselt ostetakse teenust sisse MTÜ Pimedate Infoühingult Helikiri.

2012. aastaks oli seadmete ostmiseks eelarves ette nähtud 19 173 €. Seadmete soetamiseks eraldatud investeeringute summaga vahetati välja ja kaasajastati helistuudiotse seadmed ja osteti 2 uut lauaarvutit hoiuosakonnale ning printer.

2012.a. lõpus on raamatukogu kasutuses 29 lauaarvutit ja 5 sülearvutit, nendest 15 arvutit, mis on soetatud aastal 2006 või varem, 2 arvutit – 2007, 4 arvutit – 2008, 1 arvuti – 2009, 3 arvutit – 2011, 9 arvutit -2012.

Servereid on Eesti Hoiuraamatukogu kasutuses 4, mis on soetatud aastatel 2004, 2006, 2008 ja 2011.

2012.a. sai Eesti Hoiuraamatukogu Kultuuriministeeriumilt 4 sülearvutit.

ELNET Konsortsiumi liikmemaks oli 2012.a. 2401 €.

Eesti Hoiuraamatukogu arvutipargi hooldamiseks on sõlmitud leping ICEIT Teenused OÜ-ga arvutite ja arvutivõrgu seadmete installeerimis- ja remonditöödeks, kodulehe uuendusteks ja hoolduseks ning EHR valduses olevate serverite tarkvara- ja installeerimistöödeks.

1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA

2012.a. Eesti Hoiuraamatukogus auditit läbi ei viidud.

2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS

Peavarahoidja töös ei toonud 2012.a. kaasa põhimõttelisi muudatusi kogusid puuduvatavas tegevuses, jätkus juba väljakujunenud töö.

Oluline on märkida, et hoiuosakonnas algas direktori algatusel seni vastuvõetud ajalehtede säilitamise arutelu, koostati nimekirjad võimalikuks vähekasutatavate ja ebaoluliste ajalehtede kustutamiseks ning alustati nende nimekirjade kooskõlastamist suuremate raamatukogudega, kes need ajalehed on aastate jooksul säilitamiseks üle andnud. Küsimus sai toetuse ka EHR nõukogult, samuti valmistati ette nõukogu poolt heakskiidetud idee vaadata läbi dissertatsioonide autoreferaatide kogu ja eraldada enamus kustutamiseks, allesjäävaid hakata aga töötlemata ja lisama e-kataloogi ESTER. Seni kajastusid need ainult kohapeal olevas kaartkataloogis.

Vahetusosakonna tegevusse lisandus eelkõige direktori algatusel kontaktide otsimised ja raamatute pakkumised, sageli ka kohale toimetamine haiglale, hooldekodudele ja teistele seni aktiivsest tegevusest kõrval olnud institutsioonidele. Abiks on siin olnud kohalike organisatsioonide kaasamine, heaks näiteks on Rapla Lions klubi, kes selgitab välja raamatute vastu huvi tundvad asutused ja korraldab ka ise raamatute kättetoimetamise.

Üle pikema aja saabus 2012 raamatukokku 8 kaubaalust väliseesti ilukirjandust Tartu Instituudilt Torontost. Mitteilukirjandus pandi teele 2012. aasta lõpus ja jõudis kohale 2013.a. alguses.

Jätkus Eesti Hoiuraamatukogu vahendaja roll Kultuuriministeeriumi ja teiste asutuste poolt raamatukogudele tasuta antavate trükiste jaotamisel. Meie materjale kasutatakse jätkuvalt teatrietenduste ja filmide ettevalmistamisel. Peavarahoidja vaatas läbi vanemad trükised köitemärgiste väljaselgitamiseks seoses näituse ja kataloogi ettevalmistamisega.

Lisaks tavatöödele tõstis peavarahoidja ümber kogutud teosed, vähendades tunduvalt eestikeelsete eksemplaarsust ja luues ruumi välis-eesti trükiste ümberpaigutamiseks. Saabunud trükiste paigutamisel jätkus vene ja muude võõrkeelsete trükiste ning pisistrükiste osa puhastamine.

11. novembrist kuni 7. detsembrini viibis Kalju Tammaru Eesti Arhiiv Austraalias kutsel ja nende finantseerimisel Sydneys, kus vaatas läbi Arhiivi trükiste kogu ja nõustas neid selle säilitamise ja arendamise küsimustes.

3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Aruandeperioodil jätkati hoiukogu komplekteerimist, võttes teistelt raamatukogudelt vastu vähekasutatavat, kuid säilitamist väärivat võõrkeelset teadus-, tehnika- ja kultuurialast kirjandust.

Aasta jooksul täienes hoiukogu 5073 trükise võrra. Alalisele säilitamisele andsid trükiseid Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Tartu Ülikooli Raamatukogu, Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi raamatukogu, Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi raamatukogu, Välisministeeriumi raamatukogu ja Kaitsepolitseiamet. Vahetusosakonnast saadi peamiselt hoiukogus olevate perioodiliste väljaannete puuduvaid aastakäike või numbreid. Ajalehtede kogu täiendati Tartu Ülikooli Raamatukogult saadud olemasolevate nimetuste puuduvate aastakäikude ja numbritega. Ka Eesti Rahvusraamatukogu on viimastel aastatel põhiliselt ajalehti üle andnud. Kaitsepolitseiametilt saadi alaliseks säilitamiseks venekeelseid trükiseid kasutusmärkega „серверно“. Stabiilne on aastate jooksul olnud Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu poolt üleantud trükiste arv.

Raamatukogude poolt üleantud teavikud vaadati kõik sisuliselt läbi ja kontrolliti dubletsust e-kataloogi ESTER järgi. Alalisele säilitamisele ei võetud mittetäielikke komplekte, füüsiliselt lagunenuid trükiseid ja dublette, need suunati vahetuskogusse. Vajadusel konsulteeriti ka trükiseid üleandva raamatukoguga.

Raamatukogude järgi vastuvõetud trükised:

Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu	- 3586
Kaitsepolitseiamet	- 662
Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi raamatukogu	- 421

Eesti Rahvusraamatukogu	- 154
EHR vahetusosakond	- 104
Välisministeeriumi raamatukogu	- 80
Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi Raamatukogu	- 64
Tartu Ülikooli Raamatukogu	- 2

Laadide järgi jagunesid vastuvõetud trükised järgmiselt:

Raamatuid	- 646 eks.
ajakirju	- 1476 a.k.
ajalehti	- 72 a.k.
jätkväljaandeid	- 2879 eks.

Uusi nimetusi lisandus 3038:

Raamatuid	- 646
ajakirju	- 134
jätkväljaandeid	- 2256
ajalehti	- 2

Seisuga 31.12.2012 sisaldas hoiukogu 521935 trükist

raamatuid	- 436903 eksemplari
ajakirju	- 30856 aastakomplekti ja 2937 nimetust
ajalehti	- 3610 aastakomplekti ja 279 nimetust
jätkväljaandeid	- 50566 eksemplari

Aruandeaasta lõpus alustati hoiukogu sisulist läbivaatamist, juhindudes ERÜ kogude toimkonna poolt koostatud juhendist „Abiks Hoiuraamatukokku säilitamisele suunamisel“, kinnitatud 21.aprillil 2009.a. Kustutati 253 aastakomplekti ja 30 nimetust reprografeeritud väljaandeid. Töö jätkub 2013.aastal.

Periodikakogus jätkus inventuur. Kontrolliti ajakirjade ja jätkväljaannete kohalolu vastavust kataloogile kohaviitade ulatuses P533-P1407. Vaadati läbi 9213 aastakäiku ajakirju ja 1849 eksemplari jätkväljaandeid. Inventuuri käigus loeti kadunuks 6 trükist.

Aruandeaasta lõpus kajastus e-kataloogis ESTER 21% hoiukogu teavikutest e. 107254 eksemplarikirjet. Autoreferaate, mis moodustavad hoiukogust 79%, peegeldatakse ainult kaartkataloogis. Autoreferaatide kataloogi (629845 kaarti) aasta jooksul uusi kaarte ei liidetud.

Lõpule on jõutud eelnevatel aastatel vastuvõetud trükiste kataloogimisega. 2012.a. koostati uutele teavikutele 1414 biblio- ja 2810 eksemplarikirjet. Kõik trükised kirjeldati de visu. Viidi lõpuni 2011.a. alustatud perioodika bibliokirjete kontrollimine ja vajadusel muutmine vastavalt teavikute MARC kataloogimise täiendatud ja parandatud juhenditele.

Aasta jooksul liigitati ja märksõnastati 2651 trükist. Lõpule on jõutud raamatute liigitamise ja märksõnastamisega, töö jätkub perioodikakoguga.

2012.a. oli raamatukogu lugejatele avatud 254 päeva. Lugejateeninduse näitarvudes ei ole eelmiste aastatega võrreldes olulisi muudatusi toimunud. Raamatukogu kasutajaid registreeriti 59 ja külastusi 54. Kodulehe poole pöörduti 48621 korral.

Kohapeal laenutati 166 trükist. Perioodikatellimused moodustasid laenutuste üldarvust 95%, sealjuures ajalehed 69%. Lugejatele valmistati 296 artiklikoopiat. Aasta jooksul laekus 53 infopäringut, neist kodulehe vahendusel 45.

Elektroniliselt vahendati raamatukogu kasutajatele 101 trükist. Skanneeriti ja saadeti lugejatele elektronposti kaudu 404 artiklit. RVL-i kaudu saadeti teistele raamatukogudele 12 trükist. Suuremate teadusraamatukogude kõrval kasutasid Hoiuraamatukogu teenuseid Vabariigi Presidendi kantselei, Euroakadeemia Raamatukogu, Ahtme Haruraamatukogu.

4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2012 766096 trükist. Kogu täienes 2012. aasta jooksul 253752 arvestusüksuse võrra. Kogust kustutati 303470 arvestusüksust. Sellest teistele raamatukogudele jagati 82559 trükist. Jätkati kogude puhastamist raamatukogudele mittevajalikest trükistest. Kuna võõrkeelse kirjanduse vastu on huvi vähenenud, siis jätkati ka sel aastal just võõrkeelse kogu puhastamist. Makulatuuri suunati 220911 trükist. Keeleliselt jagunes vahetuskogu 2012. aasta lõpul järgmiselt:

Eestikeelne trükis – 522089 eks.

Võõrkeelne trükis – 244007 eks.

2012. aastal saadi annetusi 615 korral. Eraannetajaid oli 483 ja nad annetasid raamatukogule kokku 120263 trükist.

Nagu juba eelnevalt mainitud, jagas 2012. aastal Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogudele vahetuskogust 82559 trükist.

Asutused	Eks
Rahva-,eriala ja lasteraamatukogud	19185
Kooliraamatukogud	27870
Kõrgkoolide raamatukogud	5947
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	6544
Muuseumid	1856
Ministeeriumid, valitsusasutused	1520
Haiglad, laste- ja hooldekodud	6257
Vanglad, sõjavägi	7535
Muud asutused	5845
Kokku	82559
Makulatuuri läks	220911
KOKKU kustutati	303470

Nii nagu paljudel eelnevatel aastatel, said Eesti Hoiuraamatukogust kõige enam trükiseid taas kooliraamatukogud. Palju ei jäänud maha ka rahvaraamatukogud.

Vaadati läbi 362 eposti teel saabunud soovinimestikku.

Vahetusosakonna töötajad otsivad regulaarselt kirjandust institutsioonidele ka teemade kaupa.

Jätkunud on koostöö Pensionäride Ühenduste Liiduga, kelle abiga on toimetatud raamatuid mitmetesse sotsiaalasutustesse.

Raamatukogusse saabunud kirjastuste jääkidest koostati kaks pakkumisnimestikku. Kultuuriministeeriumi ja teiste asutuste jaotuskavade alusel jagati maakondade keskraamatukogudele 15 nimetust raamatuid.

12.-17. mail viibis Peep Pillak Tveri oblastis Andreapolis ja Toropetsis, kuhu ta toimetab Hoiuraamatukogu vahetuskogust Eesti juurtega inimestele Eesti-Vene ja Vene-Eesti sõnaraamatuid, lasteraamatuid, õpikuid, vene keelde tõlgitud eesti ilukirjandust ja Eestis vene keeles väljaantud teatmike ning perioodikat.

6. septembril toimus Arhitektuurimuuseumis rahvusvaheline konverents „Külm sõda – kuum teema“, kus esinesis Peep Pillak ettekandega „Raamat – relv külmas sõjas“. Seoses konverentsiga koostas ta ka näituse „Raamat – relv külmas sõjas“, mis põhines Hoiuraamatukogu raamatutel. Välja oli pandud Läänes ilmunud sovioloogilisi ja kommunismivastaseid väljaandeid, Nõukogude Liidus trükitud ingliskeelseid propagandaväljaandeid, Nõukogude Eestis ilmunud juhtivate pagulastegelaste vastaseid „paljastusi“ ning pagulasväljaandeid, mis tutvustasid olukorda okupeeritud Eestis. Konverentsil demonstreeriti ka EWR videofilmi „Raamat – relv külmas sõjas“.

12. detsembril tähistati Ajaloomuuseumis Eesti Muinsuskaitse Seltsi 25. aastapäeva, kus eksponeeriti näitust Eesti Muinsuskaitse Seltsi poolt välja antud trükistest, mille koostamisel osales Peep Pillak ja kus ta kasutas ka Hoiuraamatukogus olevaid trükiseid.

Detsembri lõpus leidis vahetusosakonna juhataja Eve Lipand raamatukokku toodud rääldunud kaantega ajakirja Meie Noorus 1940.a. märtsikuu numbri vahelt käsikirja, mis osutus viimaseks kirjatööks, mille kallal Anton Hansen Tammsaare töötas enne oma surma 1.märtsil 1940.a. Käsikiri edastati A.H. Tammsaare Muuseumile.

Ka sel aastal jagas vahetusosakond maavalitsustele raamatut „Las laps loeb“, (mille said kingiks 2012. aastal sündinud lapsed). Kokku jagati trükist 14775 eks.

2012. algusest töötab vahetusosakonnas poole koormusega Külli Gailit. Tema ülesandeks on vahetuskogusse saabunud eestikeelse ilukirjanduse ja välis-eesti trükiste paigutamine riulitele ning puhastamine raamatukogudele mittevajalikest trükistest.

Lisa 1 Kogude liikumine 2012

Vahetuskoogu arvudes 2012

	Trükiste üldarv	s.h. perioodika	Eestik.	Võõrk.
Seis 1.01.2012	815814	326642	512277	303537
2012 tuli juurde	253752	36565	172685	81067
2012 kustutati	303470	43323	162873	140597
Seis 1.01.2013	766096	319884	522089	244007
makulatuur	220911			
raamatukogudele	82559			
kokku:	303470			

Vahetuskogu	2010	2011	2012
Aasta algul (aü)	909482	847600	815814
Aasta algul (lm)	24958	23862	22998
Lisandumine(aü)	252039	294072	253752
Kustutatud (aü)	292401	325858	303470
Aasta lõpul(aü)	847600	815814	766096
Aasta lõpul(lm)	23862	22998	21598

5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

		2011	2012
A	Tulu kokku	537	539
a1	riigilt	496	503
a2	omavalitsuselt		
a3	muudest allikatest	41	36
a3.1	sh ettevõttelt või eraisikult laekunud	0	
a3.2	sihtfinantseerimine	9	10
a3.3	teenitud tulu (omatulu)	32	26

Eraldised investeeringuteks: Elektrisüsteemi renoveerimiseks eraldati Eesti Hoiuraamatukogule 2012.a. 51 129 eurot. Elektrisüsteemi renoveerimise hanke läbiviimise võttis enda peale RKAS, kuid 2012.a. seda ei teostatud ja tööde teostamine lükati edasi järgmisele aastale.

Seadmete soetamiseks eraldatud 19 173 eurot läks valdavalt helistuudiote seadmete väljavahetamisele ja kaasajastamisele. Soetati ka 2 uut arvutit hoiuosakonnale ja printer.

Hooldusremont – Jooksvat remonti hoone parendamiseks on Eesti Hoiuraamatukogu teostanud rentnike (Merec Tööstuse OÜ, Infotrükk OÜ, Tele2 Eesti AS, Eesti Kunstiakadeemia) kaasabil, kelle poolt remondiks tasutud summad tasaarveldatakse rendisummaga.

2012 . a. renoveeriti Eesti Hoiuraamatukogus järgmised ruumid: II korruse fuajeesse paigaldati koos valgustitega uues ripplagi, pahteldati ja värviti üle seinad (8027 €); kahes tööruumis asendati vana vaipkate uuega ja viimistleti ja värviti seinad (2227 €); III korruse tualettruum ja I korruse duširuumis vahetati välja santehnika (5127 €). Kokku renoveeriti ruume 15 381 € eest.

Eesti Hoiuraamatukogu tegevustulud ja -kulud 2012

Eesti Hoiuraamatukogu tulud:

		2011	2012
1.	Rent	17	15
2.	Kommunaalmaksud	14	1
3.	Sihtfinantseerimine	9	10
4.	Tasulised teenused, sh punktkirjas õpikute valmistamine	1	10
KOKKU		41	36

Kulud

		2011	2012
A	Kulud kokku	565	464
a1	Jooksevkulu	520	450
a1.1	Tööjõukulu	340	325
a1.1.1	Palk, preemia, hüvitis	340	325
a1.1.2	Personali koolituskulud		
a1.2	Komplekteerimiskulud kokku	4	8
a1.2.1	Kulu paber kandjatele, mikrovormidele ja auvistele kokku	4	8
a1.2.1.1	sh raamatutele	4	8
a.1.4	hoiukulud	16	21
a1.5	IKT kulud	18	19
a1.6	Halduskulud	65	23
a1.7	Muud kulud	77	54
a2	Kapitalimahutused	45	14
a2.1	Investeeringud põhivarasse	31	14
a2.1.1	sh. uute ehitiste ja juurdeehitiste soetamine	31	14
a2.1.2	sh kõik muud kapitaalmahutused k.a. mööbel ja seadmed		
a2.2	Investeeringud infotehnoloogiasse	14	

6 TEGEVUSKAVA 2013. AASTAKS

- Jätkata inventuuri perioodikakogus. Kontrollida trükiste kohalolekut vahemikus P1408-P1900.
- Alustada autoreferaatide kogu (414603 eks.) läbivaatamist, alalisele säilitamisele kuuluvad autoreferaadid kataloogida e-kataloogis ESTER, ülejäänud kustutada.
- Koostöös Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu ja ERÜ kogude toimkonnaga määrata kindlaks hoiukogus alalisele säilitamisele kuuluvad ajalehed, ülejäänud kustutada.
- Jätkata pakkumisnimekirjade koostamist vahetuskogu trükistest ja raamatukogude teavitamist pakutavatest teavikutest nii kodulehekülje kui muude kanalite kaudu.
- Jätkata vahetuskogusse saabunud harvaleduvate trükiste leidumuse kontrollimist arhiivraamatukogudes ja teistes mäluasutustes ja sealt puudumisel nende pakkumist huvitatud asutustele.
- Teavitada raamatukogusid, mäluasutusi ning teisi raamatutest huvitada võivaid institutsioone (haiglad, hooldekodud, sõjaväeosad jne.) vahetusosakonna teenustest.
- Jätkata fondide puhastamist mittevajalikust ja liigeses eksemplaarsuses olevast kirjandusest.
- Luua kontakte väljaspool Eestit elavate eesti kogukondadega, selgitada välja nende raamatute soovid ja täita neid vastavalt võimalustele.
- Osaleda rahvuskaaslaste programmi töös.
- Tagada ülevaatliku informatsiooni kättesaadavus raamatukogu teenustest ja tegevusest koduleheküljel.
- Tutvustada raamatukogu meedia vahendusel, konverentsidel, erialaüritustel, kohapeal.
- Jätkata vanemate töökohaarvutite väljavahetamist uute või uuemate vastu.
- Jätkata aktiivset osalemist koolitusprogrammidel ja teistel raamatukogunduslikel üritustel.

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2012

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid, puuteraamatuid ning kirjeldustõlkega filme nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega lugejatele.

2012. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel. Postikulud tasus raamatukogu. 2011. aastaga võrreldes suurenes laenutuste arv tänu lugejate arvu järsule tõusule ja posti teel saadetavate mittetagastatavate heliraamatute populaarsusele. Vahetult raamatukogust laenutatavate teavikute hulk vähenes.

Laenutuses oli 2012. aasta lõpul 3164 nimetust heliraamatuid, 781 nimetust punktkirjas raamatuid, 83 puuteraamatut, 60 e-raamatut ja 3 kirjeldustõlkega filmi. 2012. aastal valmistati 153 nimetust eesti- ja 9 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 67 eestikeelset heliraamatut.

Punktkirjas trükiste (sh. õpikud ja töövihikud) toodang vähenes võrreldes eelmise aastaga. Valdavalt valmistati punktkirjas raamatuid lastele.

Elektrooniliste raamatute hulk täienes tänu Tartu Ülikooli Raamatukogust saadud annetustele. Jätkati e-posti teel saadetavate elektrooniliste ajalehtede ning ajakirjade kättesaadavaks tegemist ning suurendati väljaannete valikut.

Aasta suurimaks saavutuseks oli heliteavikute allalaadimist ja voogedastusena kuulamist võimaldava Veebiraamatukogu kättesaadavaks tegemine lugejatele 2012. a. aprillis. Veebiraamatukogu loomist alustati 2010. aasta sügisel koos Iceit Teenused OÜ-ga.

16. oktoobril pälvisid Eesti Pimedate Raamatukogu ja Iceit Teenused OÜ Eesti Pimedate Liidu tunnustuse „Aasta tegu 2012“ Veebiraamatukogu loomise eest.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu 90. aastapäeva juubelikonverentsil 28. veebruaril 2013.a. Rahvusraamatukogus tunnustati Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu loomise eest „Aasta tegu erialaraamatukogus“ auhinnaga.

Rahvusvahelise tähtsusega ürituseks oli 8.-9. augustil Tallinnas Nordic Hotel Forumis toimunud IFLA WLIC 2012 eelkonverents „Let's Read! Reading and Print Disabilities in Young People“. Konverentsi korraldas Eesti Pimedate Raamatukogu koostöös Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) ja Eesti Lugemisühinguga.

Eesti Pimedate Raamatukogu algatusel toimus 14. veebruarist 14. märtsini võistlus „Märka punkt kirja!“. Selle eesmärgiks oli leida Eestis tooteid või kohti, millel on punkt kirjatähistus. Raamatukogule teatati võistluse käigus erinevatest punkt kirjatähistusega paikadest ja toodetest.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid raamatukogu mitmesugustel üritustel ning meedias (ajakirjanduses, raadios, televisioonis) ja raamatukogus kohapeal. Eesti Pimedate Raamatukogu infovoldikut levitati raamatukogudele, koolidele, ravi- ja sotsiaalhoolekandeesutustele. Tutvustustöö tulemuseks oli lugejate arvu järsk kasv.

2012. aastal kaasajastati Eesti Pimedate Raamatukogu stuudiote sisustus ning vahetati vanad seadmed uute vastu.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

Aastal 1994 loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina.

Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist 2010 teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid uues asukohas Eesti Hoiuraamatukogu hoones Suur-Sõjamäe 44a.

2012. aastal muutus Eesti Pimedate Raamatukogu struktuur ja aastalõpu seisuga töötas osakonnas 10 töötajat, neist 9 täistööajaga ning 1 poole kohaga.

9. jaanuaril 2012 kinnitatud struktuur

Osakonnajuhataja 1
Teabejuht 0,5
Infotöötaja 3
Helindaja 1
Paljundusoperaator 1
Punktkirja toimetaja 1
Tekstitöötaja 2
Kokku 9,5

Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid).

1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Osakonnajuhataja Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Punktkirjatoimetaja Avo Falkenberg on Haridus- ja Teadusministeeriumi juurde loodud punktkirjakomisjoni liige.

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe üritustel:

Paljundusoperaator Valentina Borissenko:

- 13.-14. detsembril külaskäigul Helsingis Celia Raamatukogus.

Punktkirja toimetaja Avo Falkenberg:

- 16. märtsil Tallinna Heleni Koolis Eesti Pimekurtide Tugiliidu korraldatud nõupidamisel „Punktkirjas noodiõpe“.
- 28. augustil Estonia Talveaias „Eesti punktkirja käsiraamatu“ esitlusel.
- 13.-14. detsembril külaskäigul Helsingis Celia Raamatukogus.

Teabejuht Priit Kasepalu:

- 4. jaanuaril Pärnu Pimedate Ühingu punktkirjapäeva üritusel. Esinemine ettekandega.
- 30. jaanuaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 1. veebruaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 16. märtsil Tallinna Heleni Koolis Eesti Pimekurtide Tugiliidu korraldatud nõupidamisel „Punktkirjas noodiõpe“.
- 26. märtsil Haapsalus Lääne Maakonna Keskraamatukogus maaraamatukoguhoidjate päeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 19.-20. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Kojas messil „Invamess 2012“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 11. mail Solarise keskus Põhja-Eesti Pimedate Ühingu 90. aastapäeva üritusel „Pane oma meeled proovile – pimedate eri“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 12. mail Vabaduse väljakul Euroopa päeva üritusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 11. juunil Tallinna Puuetega Inimeste Kojas Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti korraldatud nõupidamisel „Tallinna puutekaartide valmistamine pimedatele inimestele“.
- 28. augustil Estonia Talveaias „Eesti punktkirja käsiraamatu“ esitlusel. Esinemine sõnavõtuga.

- 12. oktoobril Haapsalu Sotsiaalmajas Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu valge kepi päeva üritusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 15. oktoobril Põhja-Eesti Pimedate Ühingu ühingu 90. aastapäevale ja valge kepi päevale pühendatud avatud uste päeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 16. oktoobril Eesti Pimedate Liidu üritusel, millega tähistati valge kepi päeva.
- 28. oktoobril Eesti Puuetega Inimeste Kojas Pimedate Ööde filmifestivali infojuhtide ja vabatahtlike koolitusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 31. oktoobril Tallinna Puuetega Inimeste Kojas teabepäeval töövõimetus-kindlustussüsteemi ja rehabilitatsioonisüsteemi planeeritavatest muudatustest.
- 29. novembril Haapsalu Sotsiaalmajas Kuusealuse raamatu „Tegu ja tagajärg II“ esitlusel. Esitluse läbiviimine.
- 3. detsembril Swissotell Tallinnas Eesti Puuetega Inimeste Koja konverentsil „Puudega inimesed – 20 aastat muutuste tuultes“.

Osakonnajuhataja Marja Kivihall:

- 25. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus ELNET-i e-raamatute ümarlaua koosolekul.
- 13.-15. veebruaril Islandi Pimedate Raamatukogus Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) koosolekul.
- 19.-20. aprillil Leedu Pimedate Raamatukogus rahvusvahelisel konverentsil “Digital Talking Book in the 21st Century: Production, Dissemination and the Reader“. Ettekanne „Audio books at the Estonian Library for the Blind: acquisition, production, distribution“.
- 8.-9. augustil Nordic Hotel Forumis IFLA WLIC 2012 eelkonverentsil „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“.
- 28. augustil Estonia Talveaias „Eesti punktikirja käsiraamatu“ esitlusel.
- 12. oktoobril Haapsalu Sotsiaalmajas Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu valge kepi päeva üritusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 15. oktoobril Põhja-Eesti Pimedate Ühingu ühingu 90. aastapäevale ja valge kepi päevale pühendatud avatud uste päeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 16. oktoobril Eesti Pimedate Liidu üritusel, millega tähistati valge kepi päeva.
- 22. oktoobril Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis V Teadus- ja erialaraamatukogu päeval. Ettekanne „IFLA eelkonverents „Let’s read! Reading and Print Disabilities in Young People“ (8.-9. august 2012, Tallinn)“.
- 20. novembril Sokos Hotel Viru Konverentsikeskuses puudega inimeste õiguste kaitse strateegia koostamise seminaril.
- 28. novembril Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias ja Viljandi Linnaraamatukogus toimunud erialapäeval. Ettekanne „Eesti Pimedate Raamatukogu roll oma lugejate toetamisel“.
- 13.-14. detsembril külaskäigul Helsingis Celia Raamatukogus. Ettekanne „What’s going on at the Estonian Library for the Blind?“.

Tekstitöötaja Taimi Olmet:

- 28. augustil Estonia Talveaias „Eesti punktikirja käsiraamatu“ esitlusel.

Infotöötaja Ülle Olt:

- 16. märtsil Tallinna Heleni Koolis Eesti Pimekurtide Tugiliidu korraldatud nõupidamisel „Punktkirjas noodiõpe“.
- 2. novembril Tallinna Keskraamatukogus Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeval „Raamatukogu väärtustab: Kirjanduse ja lugeja eripalgelised identiteedid“.
- 13.-14. detsembril külaskäigul Helsingis Celia Raamatukogus.

Infotöötaja Margit Orusaar:

- 25. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus ELNET-i e-raamatute ümarlaua koosolekul.
- 22. oktoobril Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis V Teadus- ja erialaraamatukogu päeval. Ettekanne „Veebiraamatukogu – Eesti Pimedate Raamatukogu veebikeskkond“.
- 13.-14. detsembril külaskäigul Helsingis Celia Raamatukogus.

Infotöötaja Silva Paluvits:

- 5. märtsil Eesti Lastekirjanduse Keskuses lastekirjanduse infopäeval.
- 14. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus emakeelepäeva tähistaval üritusel.
- 19.-20. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Kojas messil „Invamess 2012“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 11. mail Solarise keskuses Põhja-Eesti Pimedate Ühingu 90. aastapäeva üritusel „Pane oma meeled proovile – pimedate eri“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 12. mail Vabaduse väljakul Euroopa päeva üritusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 8.-9. augustil Nordic Hotel Forumis IFLA WLIC 2012 eelkonverentsil „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“.
- 22. oktoobril Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis V Teadus- ja erialaraamatukogu päeval.
- 19.-20. novembril OÜ TenTeam korraldatud esmaabikursusel.
- 7. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus toimunud kirjandusüritusel „Paabeli raamatukogu“.

Helindaja Henrik Veeäär

- 13.-14. detsembril külaskäigul Helsingis Celia Raamatukogus.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste ja organisatsioonide esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada huvilistele Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust.

Külastused:

- 6. jaanuaril Tallinna Ülikooli eri- ja sotsiaalpedagoogika üliõpilased;
- 25. jaanuaril Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu EKS-klubi liikmed;
- 2. märtsil Sillamäe Linna Keskraamatukogu töötajad;
- 19. aprillil raamatukoguhoidjate kutsekoolitusel osalejad;
- 23. aprillil nägemispuudega vabatahtlik Andrea Berrocal Hispaaniast saatjatega, Kai Raku Eesti Erinoorsootöö Ühingust noOR;
- 9. augustil IFLA WLIC 2012 eelkonverentsil „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young people“ osalejad;
- 10. augustil Leedu Pimedate Raamatukogu direktor Rasa Januševičienė ja asedirektor ning avalike suhete juht Laura Juchnevič;
- 13. augustil Vatikani Raadio ajakirjanik Bruno Bertucci;
- 6. novembril Tallinna Ülikooli eri- ja sotsiaalpedagoogika üliõpilased;
- 16. novembril Viktoria Kulmala Mynämäki raamatukogust ja Riitta Kuisma Sysmä, Asikkala ja Padasjoki raamatukogudest.

2012. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust aktiivselt meedias. Erilise tähelepanu all oli raamatukogu pärast Veebiraamatukogu avamist.

Artiklid Eesti Pimedate Raamatukogust:

- Kasepalu, Priit. Audioraamatud pimedate raamatukogust. – Eesti Rada = Estnischer Weg (2012) 1 (jaanuar)
- Eesti Pimedate Raamatukogu kuulutab sõbrapäeval välja võistluse „Märka punktkirja!“ – Postimees, 13. veebruar 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu kuulutab sõbrapäeval välja võistluse „Märka punktkirja!“ – Sirp, 14. veebruar 2012
- Kasepalu, Priit. Märka punktkirja! – Terviseleht, 14. veebruar 2012
- Kasepalu, Priit. Märka punktkirja. – Õpetajate Leht, 14. veebruar 2012
- Täna toimub võistlus „Märka punktkirja!“ – Külauudised, 14. veebruar 2012
- Kasepalu, Priit. Märka punktkirja! – Videvik, 16. veebruar 2012
- Kasepalu, Priit. Punktkiri põnevates paikades. – Eesti Päevaleht, 14. märts 2012
- Kasepalu, Priit. Punktkiri põnevates paikades. – E24.ee, 14. märts 2012
- Pimedate raamatukogu: punktkirja võib leida kust iganes. – Delfi, 14. märts 2012
- Selgusid võistluse „Märka punktkirja“ tulemused. – Külauudised, 14. märts 2012
- Kasepalu, Priit. Punktkiri põnevates paikades. – Eesti Puuetega Inimeste Koda, 15. märts 2012
- Kasepalu, Priit. Murdepunktid. – Head Uudised (2012) 1
- Eesti Pimedate Raamatukogu avab juurdepääsu veebiraamatukogule. – E24.ee, 30. märts 2012
- Pimedate raamatukogu avab Veebiraamatukogu. – Delfi, 30. märts 2012
- Kasepalu, Priit. Kust võib leida punktkirja? – Videvik, 19. aprill 2012
- Web Library: Estonian Library for the Blind. – The DAISY PLANET: the DAISY Consortium’s Monthly Newsletter. - (2012) April
- Punktkiri põnevates paikades. – Sinuga (2012) kevad
- „Lotte ja Kuukivi saladus“ jõuab vaegnägitateni. – Eesti Ekspress, 26. juuli 2012
- Kasepalu, Priit. Punktkiri põnevates paikades. – Valguse Kaja (2012) kevad-suvi
- Orusaar, Margit. Veebiraamatukogu on avatud. – Valguse Kaja (2012) kevad-suvi
- Rahvusvaheline konverents „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ Tallinnas. – E24.ee, 6. august 2012
- Kasepalu, Priit. Kus on märgatud punktkirja? – Raamatukogu (2012) 4

- Kasepalu, Priit. Õpilane võib raamatuid ka kuulata! – Õpetajate Leht, 2. november 2012
- Kasepalu, Priit. Eesti Pimedate Raamatukogu aitab erivajadustega inimestel kirjandusega kursis olla. – Sotsiaaltöö (2012) 6

Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust kajastati nii raadios kui televisioonis:

- Võistluse „Märka punktikirja!“ kajastamine Eesti Televisiooni saates „Terevisioon“ 14. veebruar 2012
- Võistluse „Märka punktikirja!“ kajastamine Vikerraadio hommikuprogrammis 15. veebruar 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuse kajastamine Tallinna Televisiooni saates „Luubi all“ 20. märts 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu käsitlev intervjuu Kuku raadio saates „Raadioekspress“ 2. aprill 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu käsitlev uudis ja intervjuu Vikerraadio uudistesaadetes 2. aprill 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu käsitlev intervjuu Raadio 4 saates „Tipptund“ 3. aprill 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu käsitlev intervjuu telekanali Первый Балтийский канал saates „Новости Эстонии“ 3. aprill 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuse kajastamine Tallinna Televisiooni saates „Elu peeglis“ 12. aprill 2012
- Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuse kajastamine Eesti Televisiooni saates „Prillitoos“ 15. aprill 2012
- Rahvusvahelist konverentsi „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ käsitlev intervjuu Raadio 4 uudistesaadetes 8. august 2012

2012. aastal toimus koostöö teiste raamatukogude, muude asutuste ning organisatsioonidega.

Rahvusvahelise tähtsusega ürituseks oli 8.-9. augustil Tallinnas Nordic Hotel Forumis toimunud IFLA WLIC 2012 eelkonverents „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“. Konverentsi korraldas Eesti Pimedate Raamatukogu koostöös Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) ja Eesti Lugemisühinguga. Konverents keskendus lugemisraskustega ja nägemispuudega noortele ning nendele suunatud raamatukoguteenustele. IFLA eelkonverents oli väga edukas ning sellel osales 62 inimest 18 riigist.

13.-14. detsembril 2012.a. toimus Eesti Pimedate Raamatukogu töötajate külaskäik Soome Celia Raamatukogusse, et tutvuda selle raamatukogu tegevusega ning anda ülevaade uuendustest Eesti Pimedate Raamatukogus.

2012. aastal jätkus koostöö Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu ja Tartu Ülikooli Raamatukoguga. Aasta jooksul saadi kahelt ülikooliraamatukogult annetuseks ja tehti lugejatele kättesaadavaks 82 nimetust heli- ja e-raamatuid eesti keeles. Raamatud valmistati nägemispuudega üliõpilaste tellimisel sihtasutuse Archimedes programmi Primus kuulderaamatute projekti raames.

Kogudes olevaid teavikuid, eriti puuteraamatuid, anti 2012. aastal eksponaatideks näituste ja muude ürituste tarbeks MTÜ-le Kakora ja Tallinna Ülikoolile.

2012. aastal tegi Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuht aktiivset tutvustustööd puuetega inimeste organisatsioonides sh. pimedate ühingutes, raamatukogudes, õppeasutustes ning erinevatel üritustel üle Eesti. Teavet raamatukogu kohta levitati sotsiaaltöötajatele ja õpetajatele. Koole teavitati sellest, et düsleksiaga ehk lugemisraskustega õpilastel on võimalik Eesti Pimedate Raamatukogust heliraamatuid laenata.

Eesti Pimedate Raamatukogu voldikuid jagati mitmesugustel üritustel ning erinevatele asutustele (raamatukogudele, hooldekodudele, sotsiaalkeskustele jne.). 2012. aastal koostati ja trükiti voldik ka inglise keeles. Neid jagati augustis Tallinnas toimunud IFLA WLIC 2012 eelkonverentsil „Let’s Read! Reading and Print Disabilities in Young People“ osalejatele ja teistele väliskülalistele, kes 2012. aastal raamatukogu külastasid.

Iga-aastase traditsiooni kohaselt saadeti koostöös MTÜ-ga Jumalalaegas ühised jõulukaardid Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele ja abivahendikeskuse Silmalaegas klientidele.

2 KOGUD

Aastal 2012 on valmistatud:

- eestikeelseid heliraamatuid 153 nimetust – 1762 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 9 nimetust – 164 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eesti- ja venekeelseid heliraamatuid 67 nimetust – 965 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju 6517 CD-d;
- punktkirjas trükiseid (välja arvatud õpikud ja töövihikud) 30 nimetust – 4543 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- punktkirjas õpikuid ja töövihikuid 8 nimetus – 2319 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heliajakirja „Epüfon“ 11 numbrit.

2012. a. oli erakordne, kuna uusi heliraamatuid valmistati ja vanu digiteeriti varasemate aastatega võrreldes rekordarv – 229. Selline tulemus saavutati tänu kultuuriministeeriumi poolt eraldatud lisarahale ja väga tublile tööle.

Lisaks raamatukogus valmistatud teavikutele täienes kogu tänu annetustele. Annetati 176 nimetust erinevat laadi teavikuid – heli-, punktkirjas, puute-, trükitud ja e-raamatuid. Suurim osa annetatud raamatuid – 76 nimetust elektroonilisi ja heliraamatuid – laekus Tartu Ülikooli Raamatukogult Primus programmi raames. Heliraamatuid saadi veel Võrust Pimedate Infoühingust Helikiri, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu Vabatahtlikelt Lugejatelt, Novosibirski Pimedate Raamatukogust, MTÜ-lt Heaolu Arendusühing, GLEN-lt ja Tallinna Ülikooli Akadeemiliselt Raamatukogult Primus programmi raames. Punktkirjas materjalide

annetajateks olid Eesti Pimedate Liit, Saksamaa Pimedate Keskraamatukogu Leipzigis, ClearVision Suurbritanniast.

2012. a. jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega. Algas koostöö Islandi Pimedate Raamatukoguga ning Saksamaa Pimedate Keskraamatukoguga Leipzigis. Teistele välismaa raamatukogudele saadeti 187 eesti- ja venekeelset heliraamatut, vastu saadi 19 eesti-, vene- ja islandikeelset heliraamatut.

Välisraamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

Saksamaa – 113 venekeelset nimetust;
 Soome – 8 eesti- ja 9 venekeelset nimetust;
 Norra – 9 venekeelset nimetust;
 Rootsi – 9 venekeelset nimetust;
 Austraalia – 9 venekeelset nimetust;
 Läti – 9 venekeelset nimetust;
 Leedu – 9 venekeelset nimetust;
 Venemaa – 9 venekeelset nimetust;
 Island – 3 eestikeelset nimetust.

Välisraamatukogudest saadud heliraamatute arv:

Soome – 7 eesti- ja 7 venekeelset nimetust;
 Island – 4 islandikeelset nimetust;
 Läti – 1 venekeelne nimetus.

Välisraamatukogudest on kõige aktiivsemaks koostööpartneriks Soome Celia Raamatukogu, kellelt saime raamatuvahetuse teel võrdse arvu eesti- ja venekeelseid heliraamatuid. Suurima arvu heliraamatuid saatsime Saksamaa Pimedate Keskraamatukogule Leipzigis. Saadame välisraamatukogudele tunduvalt rohkem raamatuid kui vastu saame, kuid hea on teada, et välisriikides on nõudlus nii eesti- kui venekeelsete Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud heliraamatute järele.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate konkreetsete soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud retsensioonide või läbiloetud raamatute põhjal.

3 LUGEJATEENINDUS

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab helikandjatel, punktkirjas, elektrooniliste teavikute, puuteraamatute ja kirjeldustõlkega filmide laenutamisel nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi. Nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevaid trükitud materjale laenutatakse kõikidele soovijatele. Eesti Pimedate Raamatukogu

kasutuseeskirjast lähtuvalt nõutakse lugejaks registreerimisel tõendit või selle koopiat tavakirjas teksti lugemist takistava puude, haiguse või häire kohta.

Aastal 2012 oli:

- raamatukogu kasutajaid 641;
- heliajalehtede ja -ajakirjade posti teel laenajaid 251;
- elektrooniliste väljaannete (ajalehtede, -kirjade ja e-Raamatututvustaja) saajaid 131;
- posti teel teenindatavaid raamatukogusid jt. organisatsioone 11;
- laenutusi 15 895 sh. laenutusi raamatukogudevahelise laenutuse teel 166;
- külastusi 397.

Raamatukogu oli avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani a 6 tundi. Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel.

2012. aastal registreeriti Eesti Pimedate Raamatukogus 104 uut lugejat. See on seni suurim aasta jooksul lisandunud lugejate arv. Mittetagastatavate heliraamatute laenutused moodustasid laenutuste üldarvust (15 895) väga suure osa – 13 043.

2012. aastal jätkati 2010. aastal alanud koostööd Põhja-Eesti Pimedate Ühingu ja soovijatele oli ühingu majas Tallinnas Tondi 8a avatud pimedate raamatukogu laenutuspunkt. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja lugejate poolt varem tellitud raamatuid. Tondi 8a laenutuspunktis registreeriti aasta jooksul 90 külastust. Raamatukogu külastati kohapeal 307 korda. Külastuste üldarv langes võrreldes 2011. aastaga. Seevastu laenutuste arv kasvas sh. mittetagastatavate heliraamatute laenutuste arv. Punktikirjas raamatuid laenasid põhiliselt õpilased. Vaid mõned täiskasvanud tundsid huvi punktikirjas materjalide vastu.

Raamatute tellimine raamatukogudevahelise laenutuse kaudu suurenes veidi võrreldes 2011. aastaga. Laenutuste arv oli 166. 2012. aastal tellis Eesti Pimedate Raamatukogult RVL-i teel kirjandust 7 raamatukogu, hooldekodu ja pimedate ühingu Eestis ja välismaal. 2012. aastal lisandus kaks uut raamatukogu – Harju Maakonnaraamatukogu ja Saksamaa Pimedate Keskraamatukogu Leipzigs. Aktiivseimad RVL-i teel laenajad olid Väike-Maarja Valla Raamatukogu ja Harju Maakonnaraamatukogu. 2012. aastal jätkati koostööd Peterburi Pimedate Raamatukoguga ning alustati koostööd Moskva Pimedate Raamatukoguga. Nendelt raamatukogudelt laenasime venekeelseid heliraamatuid ja punktikirjas raamatuid ning ajakirju.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab CD-del heliraamatuid nii laenutusekssemplaridena kui mittetagastatavatena. Heli ajalehti ja -ajakirju saadetakse soovijatele vaid mittetagastatavatena. Neid saadeti lugejatele posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heli ajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valminud, ostetud või annetustena saadud eestikeelsed heliajalehed ja -ajakirjad. Venekeelsed heliajakirjanduse plaadid saadeti lugejatele kord kuus. Mittetagastatavate heliteavikute kasutusõigus kehtib 30 päeva.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatelt raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. Need olid 2012. aastal 9430 €.

Raamatukogu saatis omavalmistatud heli- ja punktikirjas teavikuid ning Pimedate Infoühingult Helikiri saadud audioraamatuid Tartu Oskar Lutsu nimelisele Linnaraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule. Nendest raamatukogudest saadetakse materjalid omakorda Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule ja Pärnu Pimedate Ühingu raamatukogule, mille kaudu toimub teavikute laenutamine lugejatele.

Raamatukogus igakuiselt koostatav saabunud raamatute nimestik „Raamatututvustaja“ salvestati CD-dele ja saadeti lugejatele posti teel. Samuti saadeti soovijatele „Raamatututvustaja“ elektrooniline variant e-posti teel.

4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plectalk Recording Software Pro.

2012. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus toodetud uute heliraamatute maht originaaltunde arvestades oli rekordiline - 1926. Eestikeelseid heliraamatuid valmistati 71 nimetuse võrra rohkem, venekeelseid heliraamatuid aga 3 nimetuse võrra vähem kui 2011. aastal.

2012. aastal digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks poole rohkem heliraamatuid kui 2011. aastal – 67 nimetust. Eesti Pimedate Raamatukogus digiteeriti 28 nimetust heliraamatuid ning Pimedate Infoühingus Helikiri 39 nimetust heliraamatuid.

Heliajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: „Eesti Naine“, „Elukiri“, „Terviseleht“, „Videvik“, „Здоровье для всех“. Lisaks tehti CD-del huvilistele kättesaadavaks nägemispuudega inimeste elu kajastavad väljaanded „Epüfon“, Eesti Pimedate Liidu infoleht „Valguse Kaja“, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infoleht „Kuukiir“ ning Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikud saated.

2012. aastal lisandus 6 uut esitajat. 8 esitajat salvestasid tekste kodus arvuti või DAISY-salvestajaga.

2012. aastal kaasajastas Eesti Pimedate Raamatukogu helindaja raamatukogu stuudiod ja sisustas need uute seadmetega.

5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

2012. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud punktkirjas teavikutest moodustasid valdava osa ilukirjanduse sh. lastekirjanduse hulka kuuluvad raamatud. Nendest enamik olid koolides kohustuslikud või soovituslikud. Punktkirjas ilukirjanduslik toodang vähenes võrreldes 2011. aastaga. Lisaks ilukirjandusele anti välja punktkirjas Eesti Pimedate Liidu infolehte „Valguse Kaja“.

Tartu Emajõe Kooli tellimusel ja rahastamisel toimetati ja trükiti 5 õppematerjali eesti ja saksa keeles ning tehti kordustrükid kolmest varem toimetatud õppematerjalist nägemispuudega õpilaste jaoks.

Aasta jooksul tehti koostööd mitmete asutustega, kelle jaoks trükiti punktkirjas materjale - Tallinna Ülikool, Tartu Ülikooli teaduskool, MTÜ Kakora, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Endla teater, Swedbank.

2012. aastal trükiti ja jagati soovijatele üle 100 punktkirjas kalendri.

Tallinna Ülikooli uuringu tarbeks valmistati paisupaberil taktiilsed joonised.

6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

Aasta-aastalt suureneb lugejatele elektroonilise info vahendamise tähtsus. Nägemispuudega arvutikasutajatele edastati e-posti teel kõnesüntesaatoriga kuulamiseks või suurendusprogrammiga lugemiseks ajalehti „Eesti Ekspress“, „Eesti Päevaleht“, „Maaleht“, „Postimees“, „Terviseleht“, „Videvik“, „Õhtuleht“ ning ajakirju „Eesti Loodus“, „Eesti Naine“, „Elukiri“, „Kodutohter“, „Puutepunktid“. Uue e-ajakirjana lisandus „Psühholoogia Sinule“. Huvilistele tehti elektroonilisel kujul kättesaadavaks Eesti Pimedate Raamatukogusse saabunud raamatute nimestik „Raamatututvustaja“ ning raamatukogus koostatav väljaanne „Epüfon“. Aasta algul oli elektrooniliste väljaannete tellijaid 99, aasta lõpul aga 131.

Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehel on huvilistel võimalus sirvida raamatukogus olevate teavikute nimestikku sh. uudiskirjanduse nimestikku ning valida välja endale meelepärased raamatud. Raamatusoove saab elektrooniliselt esitada kodulehel olevate tellimisvormide kaudu. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehte külastati 2012. aastal 79 807 korda.

7 VEEBIRAAMATUKOGU

2010. aasta septembris alustas Eesti Pimedate Raamatukogu koostööd Iceit Teenused OÜ-ga, et luua veebikeskkond Veebiraamatukogu, mis võimaldaks Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatel raamatukogus leiduvaid heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju alla laadida ja voogedastusena kuulata.

Veebiraamatukogu esimene testversioon avati 15. detsembril 2010. aastal. 2011. aastal toimus veebikeskkonna testimine ning detsembris algas raamatuandmete sisestamine ja failide üleslaadimine.

2. aprillil 2012. aastal avati Veebiraamatukogu lugejatele. Avamise hetkel sisaldas Veebiraamatukogu üle 1700 heliraamatu, -ajalehe ning -ajakirja. 2012. aasta lõpuks oli Veebiraamatukogus 2104 teavikut ning kasutajaid oli 145.

Veebiraamatukogu võimaldab ligipääsu teavikutele sõltumata ajast ja kohast. Samuti pole piiratud allalaaditavate heliraamatute nimetuste arv. Tänu Veebiraamatukogule on oluliselt paranenud heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade kättesaadavus.

8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2012. aasta aruande 5. alajaotuses.

9 TEGEVUSKAVA 2013. AASTAKS

Aastal 2013:

- koostöös Iceit Teenused OÜ-ga täiustatakse heliteavikute allalaadimist ja voogedastamise teel kuulamist võimaldavat Veebiraamatukogu. Veebiraamatukogu tehakse kättesaadavaks tahvelarvutite ja nutitelefonide vahendusel ning lisatakse elektrooniliste teavikute allalaadimisvõimalus;
- jätkatakse raamatuvahetust teiste riikide pimedate raamatukogudega ja uute koostööpartnerite otsimist;
- jätkatakse koostööd Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga ning Tartu Ülikooli Raamatukoguga Primus programmi kuulderaamatute projekti raames;
- jätkatakse koostööd Pimedate Infoühinguga Helikiri heliteavikute internetis kättesaadavaks tegemisel;
- otsitakse uusi teksti esitajaid ja katsetatakse nende esitust;
- valmistatakse heliraamatuid vähemalt samas mahus kui 2012. aastal;
- jätkatakse vanade ja väärtuslike heliraamatute digiteerimist ja restaureerimist;
- valmistatakse punktkirjas teavikuid vähemalt samas mahus kui 2012. aastal;
- korrastatakse tavakirjas teavikute kogu;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd nägemispuudega inimestele, düsleksiaga inimestele, eripedagoogidele, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatele, üliõpilastele jt. raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel ning meedias.

Vaiko Sepper
Eesti Hoiuraamatukogu direktor

22. märts 2013.a.